

Na podlagi 1. točke četrtega odstavka 19. člena Sklepa o ustanovitvi Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (Uradni list RS, št. 53/02, 87/02 in 16/07) izdajam

KODEKS RAVNANJA PRI IZVAJANJU BONITETNE DEJAVNOSTI AJPES

UVOD

Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (v nadaljnjem besedilu: AJPES) pripravlja bonitetne ocene za podjetja, samostojne podjetnike in zadrage, ki imajo sedež v Republiki Sloveniji. Bonitetne ocene pripravlja na podlagi javnih podatkov in drugih kvalitativnih informacij in podatkov. AJPES pripravlja nenaročene bonitetne ocene, ki so kot take tudi označene. Ocenjevani subjekt ne sodeluje pri postopku ocenjevanja.

Kodeks ravnanja pri izvajanju bonitetne dejavnosti AJPES vsebuje zapis pravil, skladno s katerimi posluje pri izvajanju bonitetne dejavnosti in povzema temeljna načela Kodeksa osnovnih načel ravnanja za bonitetne agencije.¹

1. OPREDELITEV POJMOV, UPORABLJENIH V KODEKSU

Analitik je uslužbenec Sektorja za bonitetne in druge tržne storitve, ki opravlja analitične naloge v procesu določanja bonitetnih ocen poslovnih subjektov.

Bonitetna dejavnost AJPES je dejavnost določanja bonitetnih ocen poslovnim subjektom ter priprava in izdaja bonitetnih informacij.

Bonitetna ocena AJPES pomeni verjetnost, da bo prišlo pri konkretnem poslovnem subjektu do nastopa vsaj enega dogodka neplačila (začetek postopka stečaja, prisilne poravnave, prisilne likvidacije v primeru podjetij in zadrug ter začetek postopka osebnega stečaja podjetnika in postopka prisilne poravnave nad podjetnikom v primeru samostojnih podjetnikov) v obdobju 12 mesecev po datumu računovodskih izkazov, ki so bili podlaga za določitev bonitetne ocene.

Bonitetni odbor je skupina uslužbencev, ki jih določi direktor AJPES s sklepom. Pristojen je za sprejemanje strokovnih odločitev v zvezi s pripisom bonitetnih ocen, metodologijo ocenjevanja ter pregledovanjem in spremljanjem bonitetnih ocen.

Kakovost je učinkovito in uspešno zagotavljanje pravih, ažurnih in celovitih storitev za vse uporabnike v skladu z zakonodajo, predpisi, politikami, standardi in njihovo stalno izboljševanje.

¹ Mednarodno združenje nadzornikov trga vrednostnih papirjev – IOSCO (International Organisation of Securities Commissions): CODE OF CONDUCT FUNDAMENTALS FOR CREDIT RATING AGENCIES. Revised May 2008.

Lastnik procesa je oseba, odgovorna za upravljanje procesa.

Modelske bonitetne ocene so bonitetne ocene, pripisane na podlagi računovodskih izkazov ocenjevanih subjektov, izdelanih na koncu poslovnega leta in iz njih izračunanih kazalnikov v skladu z metodologijo S.BON AJPES.

Nasprotje interesov nastane, če zaposleni ali druga fizična oseba svoj nabor del in nalog oziroma svoj položaj izkoristi ter stori nekaj, da bi zadostil svojemu lastnemu interesu ali interesu tretje osebe v škodo AJPES ali v škodo poslovnega subjekta.

Neskladnost je odstopanje od zahtev in s tem od pričakovane kakovosti storitev.

Proces je skupek med seboj povezanih ali vzajemno vplivajočih aktivnosti, ki vhode pretvarja v izhode.

Skladnost je izpolnitev vseh zahtev.

Trenutne bonitetne ocene so bonitetne ocene, ki so na izbran dan pripisane ocenjevanim subjektom. Določa jih analitik ob upoštevanju tekočih podatkov in informacij o poslovanju ocenjevanega subjekta med letom, v skladu z enotnimi, vnaprej določenimi pravili.

Uporabniki podatkov so vsi uslužbenci AJPES, ki so zaposleni za nedoločen ali določen čas ter delavci zunanjih izvajalcev, ki niso uslužbenci AJPES, v AJPES pa opravljajo storitve, ki jim omogočajo dostop do podatkov AJPES.

Vodstvo predstavljajo direktor in namestnik direktorja, vodje sektorjev in služb, vodje izpostav in predstavnik vodstva za kakovost.

Zaupni podatki so podatki, katerih neupravičeno razkritje bi lahko škodovalo delovanju ali izvajanju posameznih storitev in nalog AJPES, drugim subjektom in osebam, na katere se podatki nanašajo oziroma podatki, ki so primarno namenjeni uporabi uslužbencev AJPES za izvajanje posameznih storitev in nalog. Zaupni podatki so tudi podatki, ki so skladno z internim pravilnikom opredeljeni kot poslovna skrivnost.

Zunanji izvajalec je pogodbeni partner in avtor metodologije S.BON AJPES. Izvaja potrebne ekonometrične postopke v skladu z metodologijo za ocenitev verjetnosti neplačila na podlagi predloženih letnih poročil, izvaja redno pregledovanje metodologije ter nudi stalno strokovno pomoč analitikom AJPES.

2. NAMEN KODEKSA

Namen kodeksa je zagotavljati kakovost, neoporečnost in neodvisnost postopka določanja bonitetnih ocen in izpolnjevanja obveznosti do naročnikov. Kodeks zavezuje AJPES, da v dejavnosti bonitetnega ocenjevanja uporablja ustrezne postopke in mehanizme za zagotavljanje stalnosti in pravilnosti bonitetnega ocenjevanja, da uporablja kvalitetne vire podatkov, da je metodologija ocenjevanja objektivna, sistematična in ustaljena ter jo redno preverja, da imajo analitiki ustrezna strokovna znanja, ki jih stalno dopolnjujejo, da ima ustrezne postopke za odkrivanje in preprečevanje morebitnih nasprotij interesov ter da javnosti razkriva ključne postopke ocenjevanja ter informacije o cenah.

3. KAKOVOST IN NEOPOREČNOST DOLOČANJA BONITETNIH OCEN

3.1 Kakovost postopka ocenjevanja

- 3.1.1 AJPES zagotavlja kakovost na podlagi sprejetih osnovnih smernic sistema vodenja kakovosti, ki jih opredeljuje Poslovnik vodenja kakovosti ter jih izvajajo zaposleni za uresničevanje Politike kakovosti in doseganje ciljev kakovosti. Sistem vodenja kakovosti je zasnovan na podlagi standarda ISO 9001.
- 3.1.2 AJPES je imetnik certifikata za sistem vodenja skladno s standardom ISO 9001:2008, ki dokazuje, da ima vzpostavljen in ustrezno vzdrževan sistem vodenja na področju izvajanja javnih storitev in bonitetnih ter drugih tržnih storitev, skladno s svojimi zakonskimi pooblastili.
- 3.1.3 Vzdrževanje certifikata za sistem vodenja kakovosti enkrat letno preverja certifikacijski organ Slovenski institut za kakovost in meroslovje, Ljubljana.
- 3.1.4 AJPES je sprejel ustrezne postopke in mehanizme, ki zagotavljajo, da je postopek določanja bonitetnih ocen stalen, z uporabo lastne metodologije in verodostojnih ter preverjenih virov podatkov.
- 3.1.5 Metodologija ocenjevanja je objektivna, sistematična in ustaljena, preverjena na podlagi preteklih izkušenj.
- 3.1.6 Vsaka bonitetna ocena, ki jo dodeli AJPES, je rezultat enotne metodologije in enakih objektivnih pravil in postopkov določanja ter temelji na dokumentiranih procesih in verodostojnih virih podatkov.
- 3.1.7 Podatki, ki so osnova za določanje bonitetnih ocen, so zanesljivi, preverjeni in izvirajo tako iz javnih registrov, ki jih vodi AJPES, kot tudi iz drugih primarnih virov. Za obdelavo podatkov in informacij ima AJPES vpeljene mehanizme notranjih kontrol ter zaščitne ukrepe.
- 3.1.8 Analitik mora pri svojem delu dosledno upoštevati metodologijo in predpisane postopke. Modelske bonitetne ocene se določajo po modelu S.BON AJPES, ki je izdelan skladno s pravili Basel II in jih analitik ne more spreminjati. Trenutne bonitetne ocene določa analitik na podlagi modelske bonitetne ocene, ob upoštevanju informacij o poslovanju ocenjevanega subjekta med letom, po enotni metodologiji in predpisanih postopkih. Vse spremembe izven pogojev, ki so vnaprej določeni in informacijsko podprti, potrjuje bonitetni odbor.
- 3.1.9 Organiziranost, pristojnosti in postopki dela bonitetnega odbora so določeni v Poslovniku o delu bonitetnega odbora AJPES.
- 3.1.10 Pri odločanju o spremembah trenutnih bonitetnih ocen AJPES zagotavlja mehanizem rotacije analitikov – članov bonitetnega odbora, ki so odgovorni za potrditev spremenjene ocene.
- 3.1.11 Analitiki, ki opravljajo dejavnost bonitetnega ocenjevanja, so strokovno usposobljeni za svoje delo. AJPES zagotavlja zadostno število analitikov, ki jim omogoča stalno strokovno izpopolnjevanje. Člani bonitetnega odbora imajo ustrezna znanja in večletne izkušnje na področju bonitetnega ocenjevanja.
- 3.1.12 Trenutno bonitetno oceno, ki jo dodeli analitik na podlagi modelske bonitetne ocene ter upoštevanja tekočih podatkov po enotni metodologiji, pregleda in potrdi še odgovorna oseba - vodja oddelka.

- 3.1.13 Na naročniku posredovani bonitetni informaciji z bonitetno oceno je jasno navedena identiteta analitika in odgovorne osebe, datum in ura izdaje bonitetne informacije ter identifikacijska številka informacije.
- 3.1.14 AJPES vodi notranje evidence izdanih bonitetnih ocen in podlag, s katerimi zagotavlja revizijsko sled vsake bonitetne ocene. Kopije vseh naročnikom izdanih bonitetnih informacij so arhivirane, z izključitvijo možnosti njihovega popravka.
- 3.1.15 Zunanji izvajalec izvaja redno pregledovanje metodologije in ključnih postavk ocenjevanja ter nudi strokovno pomoč analitikom z ekonometričnimi izračuni in analizami.

3.2 Pregledovanje in posodabljanje podatkov in bonitetnih ocen

- 3.2.1 Opravljanje bonitetnih storitev omogoča sodobna informacijsko-komunikacijska podpora. AJPES ima izdelane postopke in informacijske rešitve, ki zagotavljajo redno zbiranje, obdelovanje in posodabljanje vhodnih podatkov. Vgrajeni so ustrezni kontrolni mehanizmi.
- 3.2.2 Modelske bonitetne ocene so določene enkrat letno. Trenutne bonitetne ocene se spreminjajo med letom, ob upoštevanju aktualnih informacij o poslovanju ocenjevanega subjekta, ki jih AJPES med letom redno posodablja. Analitiki v skladu z internimi pravili sproti preverjajo podatke pri virih in s tem zagotavljajo verodostojne vhodne podatke za določanje bonitetnih ocen.
- 3.2.3 Posodabljanje podatkov je procesno vodeno. Skrbnik procesa Zagotovitev podatkov za bonitetne informacije je odgovoren za obvladovanje procesa na operativni ravni, lastnik procesa pa je odgovoren za upravljanje procesa.
- 3.2.4 Vsako odstopanje trenutne bonitetne ocene od modelske bonitetne ocene je v bonitetni informaciji navedeno. Pojasnjeni so razlogi, ki so vplivali na spremembo ocene z datumom spremembe.
- 3.2.5 AJPES zagotavlja stalno pregledovanje metodologije in ključnih predpostavk ocenjevanja v skladu s Pravilnikom o pregledovanju metodologije. Funkcija pregledovanja je neodvisna od postopka bonitetnega ocenjevanja. V primeru uvedbe nove ali spremenjene metodologije in ključnih predpostavk ocenjevanja, AJPES ključne značilnosti metodologije objavi na svojih spletnih straneh skupaj z obrazložitvijo, in tako interesnim skupinam omogoči seznanitev s spremembami.

3.3 Neoporečnost postopka ocenjevanja

- 3.3.1 Analitiki kot tudi ostali uslužbenci AJPES, ki opravljajo naloge povezane z bonitetno dejavnostjo, so zavezani spoštovati vse veljavne predpise, ki urejajo področje izvajanja bonitetne dejavnosti.
- 3.3.2 Vsak analitik se s podpisom izjave, pod kazensko in odškodninsko odgovornostjo zavezuje, da ne bo zlorabljal informacij, ki jih je pridobil med zaposlitvijo ali v zvezi z njo, in da bo s pridobljenimi informacijami ravnal z največjo skrbnostjo in preprečil razkritje, objavo ali razširjanje informacij nepooblaščenim osebam. Izjava ga zavezuje, da pridobljene informacije uporablja izključno za namene, za katere jih je prejel.

- 3.3.3 Izvajanje predpisov in določil kodeksov, s katerimi se ureja poslovanje bonitetne dejavnosti, poleg zunanje in notranje presoje delovanja procesov in skladnosti storitev z zahtevami standarda ISO 9001, preverja oseba za varovanje skladnosti in zakonitosti poslovanja, ki jo s sklepom določi direktor AJPES. Le ta deluje neodvisno, tako da spremlja in redno ocenjuje primernost in učinkovitost ukrepov, ter svetuje zaposlenim v bonitetni dejavnosti ter vodstvu pri izpolnjevanju predpisanih obveznosti.
- 3.3.4 Uslužbenec, določen za varovanje skladnosti in zakonitosti poslovanja ne izvaja nalog bonitetne dejavnosti in je zaposlen v organizacijsko ločeni enoti AJPES.
- 3.3.5 Če uslužbenec AJPES izve, da je analitik ali drug uslužbenec ravnal v nasprotju s predpisi ali kodeksom poslovanja bonitetne dejavnosti, je dolžan to sporočiti osebi, zadolženi za varovanje skladnosti in zakonitosti poslovanja, ki zagotovi ustrezno ukrepanje.

4. NEODVISNOST IN IZOGIBANJE NAVZKRIŽJEM INTERESOV

4.1 Splošno

- 4.1.1 AJPES opravlja storitve javne službe kot svojo pretežno dejavnost in tržne storitve kot stransko dejavnost. Opravljanje storitev javne službe ne predstavlja nasprotij interesov za opravljanje tržnih storitev.
- 4.1.2 Bonitetna dejavnost sodi v tržno dejavnost in se izvaja v organizacijsko ločenem sektorju.
- 4.1.3 Organizacija v AJPES zagotavlja, da poslovni interes ne zmanjšuje neodvisnosti in v največji možni meri zagotovi izogibanje nasprotjem interesov.
- 4.1.4 V vodstvu AJPES so zaupanja vredne osebe z zadostnim strokovnim znanjem in izkušnjami za vodenje bonitetne agencije.
- 4.1.5 Organa AJPES sta 5-članski Svet AJPES in direktor. Člane Sveta AJPES in direktorja imenuje in razrešuje Vlada Republike Slovenije.
- 4.1.6 AJPES kot javna agencija, katere ustanovitelj je Republika Slovenija, ni v nobeni interesni ali lastniški povezavi z ocenjevanimi družbami.
- 4.1.7 AJPES v skladu s politiko izogibanja nasprotjem interesov skrbi, da morebitna nasprotja interesov v zvezi z zaposlenimi, ki imajo stik s podatki in analizami bonitetne dejavnosti, preprečuje oziroma razkriva in odpravlja.
- 4.1.8 AJPES ne opravlja svetovalnih storitev poslovnim subjektom.
- 4.1.9 Vse komunikacijske poti v AJPES so organizirane, vodene in nadzorovane tako, da zagotavljajo neodvisnost zaposlenih v bonitetni dejavnosti od drugih storitev, ki jih opravlja AJPES.
- 4.1.10 AJPES ima ustrezne politike in postopke za zagotavljanje skladnosti poslovanja z zakonodajo.
- 4.1.11 Organizacijska struktura jasno in na dokumentiran način določa poročevalske linije ter funkcije in odgovornosti.

4.1.12 Zunanji izvajalec mora ravnati po navodilih AJPES in mora spoštovati vse predpise, ki so povezani z opravljanjem bonitetne dejavnosti v AJPES.

4.2 Neodvisnost analitikov

4.2.1 Analitiki pri ocenjevanju delujejo neodvisno. Nagrajevanje analitikov je urejeno s predpisi in ni odvisno od prihodkov bonitetne dejavnosti.

4.2.2 Analitiki AJPES so uslužbenci, ki morajo od svojega delodajalca pridobiti dovoljenje za opravljanje pridobitne ali nepridobitne dejavnosti ali za sprejetje določenih položajev ali funkcij zunaj svoje zaposlitve pri delodajalcu. Tako se zagotavlja kontrola opravljanja pridobitne dejavnosti izven AJPES in odkrije oziroma prepreči morebitna zloraba podatkov.

4.2.3 Analitiki se s podpisom pogodbe o zaposlitvi zavežejo k izvajanju Kodeksa ravnanja javnih uslužbencev, ki med drugim prepoveduje prejemanje daril.

4.2.4 Analitiki niso poslovno oziroma lastniško povezani z ocenjevanimi poslovnimi subjekti.

4.2.5 AJPES zagotavlja, da analitiki sprejemajo ustrezne ukrepe za zaščito lastnine in evidenc v lasti bonitetne agencije pred prevaro, krajo ali zlorabo.

5. RAZKRITJA IN PREDSTAVITEV BONITETNIH OCEN

5.1 Preglednost in pravočasnost razkritja bonitetnih ocen

5.1.1 AJPES ima na spletni strani objavljene vse pomembne informacije o bonitetni dejavnosti ter opis njenih pomožnih dejavnosti.

5.1.2 Objavljeni so povzetek metodologije S.BON AJPES, pomen posameznih bonitetnih kategorij, opis virov podatkov, ki vplivajo na določitev bonitetnih ocen, vrste bonitetnih informacij, cenik bonitetnih storitev ter načini in postopki naročanja. Prav tako objavlja vse novosti, ki jih uvaja ali kakor koli vplivajo na izvajanje bonitetne dejavnosti.

5.1.3 Na spletni strani objavlja tudi vzporeditev bonitetnih ocen po modelu S.BON AJPES z bonitetnimi ocenami mednarodno primerljivih bonitetnih agencij.

5.1.4 Enkrat letno objavi Letno poročilo AJPES za preteklo leto, Program dela AJPES za naslednje leto ter Finančni načrt AJPES za naslednje leto.

5.1.5 Cene posameznih vrst bonitetnih informacij so določene v Ceniku bonitetnih in drugih tržnih storitev AJPES, ki ga sprejme direktor AJPES.

5.1.6 Na vsaki bonitetni informaciji so jasno in na vidnem mestu navedeni modelska bonitetna ocena in trenutna bonitetna ocena z datumom, na katerega se le ta nanaša, kratek opis metodologije S.BON AJPES, viri podatkov za pripravo bonitetne ocene in informacije s pojasnili in datumi posodobitve le teh, datum priprave bonitetne informacije, ime in priimek analitika ter njegovo delovno mesto, podpis odgovorne osebe, naziv njegovega delovnega mesta ter identifikacijska številka bonitetne informacije, ki je avtomatsko določena in omogoča revizijsko sled.

- 5.1.7 Iz bonitetne informacije je razvidno, da gre za bonitetno oceno po metodologiji S.BON AJPES.
- 5.1.8 AJPES naročnikom posreduje bonitetne informacije v enakih rokih in pod enakimi pogoji, objavljenimi na spletni strani.

5.2 Ravnanje z zaupnimi podatki in informacijami

- 5.2.1 Ravnanje z zaupnimi podatki, informacijami in informacijskimi sistemom je v AJPES urejeno s Krovno politiko informacijske varnosti, ki določa takšen pristop k upravljanju informacijske varnosti v AJPES, da zagotavlja varovanje pred raznovrstnimi notranjimi ali zunanji grožnjami. Izvajanje krovne politike zagotavlja zaščito informacij, zaščito računalniških zmogljivosti, redni pregled tveganj, popravne akcije tam, kjer varnostni dogodki in revizijska poročila kažejo na nezadostno varnost, izdelavo, vzdrževanje in testiranje načrtov za neprekinjeno poslovanje kritičnih poslovnih procesov v primeru naravnih katastrof ali velikih odpovedi, usklajenost varnostne politike z zakonodajo ter izvajanje izobraževanja in usposabljanja o varovanju informacij za zaposlene.
- 5.2.2 Pravila obvladovanja dostopov do informacijskega sistema AJPES opredeljujejo lastnike, skrbnike in uporabnike podatkov ter njihove naloge, določajo upravljanje s pravicami dostopa do podatkov in informacijskega sistema, identifikacijo uporabnikov, upravljanje dostopa do omrežja in operacijskih sistemov ter nadzor nad uporabo in dostopom do podatkov in informacijskega sistema AJPES.
- 5.2.3 Vsi uslužbenci AJPES morajo zagotavljati varstvo in zaupnost podatkov bonitetnih ocen ter drugih bonitetnih informacij v skladu s Kodeksom ravnanja javnih uslužbencev. Analitiki se k temu še dodatno zavežejo s podpisom Kodeksa ravnanja bonitetne dejavnosti ter podpisom izjave o varovanju podatkov, dokumentov, drugih informacij, idej in računalniških programov, povezanih s tržno dejavnostjo AJPES.
- 5.2.4 Analitiki, drugi uslužbenci AJPES ter zunanji izvajalci morajo varovati podatke in dokumente, ki pomenijo poslovno skrivnost, s katerimi se seznanijo pri opravljanju svojega dela. Podatkov ne smejo zlorabljati, razširjati, objavljati ali jih posredovati nepooblaščenim osebam.
- 5.2.5 V primeru kršitve varovanja zaupnosti podatkov in informacij uslužbenci AJPES in zunanji izvajalci kazensko in odškodninsko odgovarjajo.

6. UPRAVLJANJE IN HRAMBA DOKUMENTARNEGA ARHIVSKEGA GRADIVA

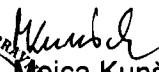
- 6.1 AJPES vodi dokumentacijo o vsaki izdani bonitetni informaciji z bonitetno oceno 5 let. Hranjene so vse izdane bonitetne informacije v obliki, ki jih ni mogoče spreminjati ter vsi dokumenti, na podlagi katerih je bila izdana posamezna bonitetna informacija.
- 6.2 Postopki upravljanja z dokumentarnim gradivom so določeni in opisani v predpisih in internih aktih, sprejetih na podlagi teh predpisov ter se izvajajo v okviru procesa Upravljanje z dokumentarnim gradivom AJPES.

7. KONČNE DOLOČBE

- 7.1 Z začetkom veljavnosti tega kodeksa preneha veljati Kodeks poslovanja bonitetne dejavnosti št. 408-85/2009 z dne 9.10.2009.
- 7.2 Ta kodeks zavezuje analitike in druge uslužbence AJPES ter zunanje izvajalca, ki opravljajo naloge, povezane z bonitetno dejavnostjo.
- 7.3 Kodeks začne veljati z dnem podpisa in se objavi na spletni strani AJPES.

Številka: 408-161/2014

Datum: 11. 9. 2014

mag. Mojca Kunšek
direktorica

